

Instrumentmaker W.B.A. Günther

Door ing. Jan van Gelderen

In Wapenfeiten Nr 4 van 2018 stond een artikel over Weihrauch Sportwaffenfabrik. Daarin werd heel kort iets verteld over wapenhandel Günther te Dordrecht. Günther bestaat als opticien nu nog steeds maar op een andere locatie. Ik was nieuwsgierig naar de geschiedenis van het bedrijf en voor ik er erg in had was ik uren in de archieven aan het zoeken. Het is gelukt om redelijk wat feitenmateriaal over de periode tot aan de tweede wereldoorlog te verzamelen. Het verhaal gaat over een winkel annex werkplaats waar onze vrijgestelde wapens zo'n 100 jaar geleden aan de eerste eigenaar werden verkocht en onderhouden.

Afbeelding 1 W.B.A. Günther Senior 1850-1911. Bron: Regionaal Archief Dordrecht.

Wilhelm Bernard Anton Günther is geboren in Nijmegen op 23 februari 1850. Hij trouwde met Maria Christina Helena Woonink, geboren op 24 juli 1855 in dezelfde geboorteplaats. In het Gemeente Archief van Dordrecht (RAD 6 Inv.nr. 11.245) bevindt zich een extract van een verbaal van 6 juli 1876 waarin de burgemeester van Dordrecht aan W.B.A. Günther vergunning verleent *“tot het oprichten van ene smederij in het pand aan de Groenmarkt alhier”*. De schuin gedrukte tekst tussen quotes is de letterlijke tekst uit het originele document. Volgens diverse bronnen was zijn vader, Wilhelm Bernhard Günther, zwaardveger in Nijmegen.

In het extract van 1876 staat aangegeven dat het pand is gevestigd aan de Groenmarkt A No.28 (in 1885 veranderd in nummer 50 en tegenwoordig is het nummer 68). De betreffende wijk werd destijds aangegeven met de letter A. In het *“Algemeen Adresboek voor Dordrecht, Uitgegeven in april 1873”* is vastgelegd wie de vorige bewoner en de burens zijn geweest. Uiteindelijk zou Günther ook de panden van de burens opkopen. De linker buurman op No. 26 was *“A. van der Stranten Czn, Vleeschhouwer”*. De rechterbuurman op No. 30 was *“O.H.C Moulin, genees-, heel- en vroedmeester”*. Voordat W.B.A. Günther het pand No.28 overnam woonde er *A.A.Obreen, amanuensis bij het burg.armbest.,secretaris-rentmeester van het gast- of ziekenhuis, zaakwaarnemer”*. Het Burgerlijk Armbestuur regelde de zorg aan de armen. Er waren in de buurt meer bedrijven in de farmacie, geneeskunde en de vleesverwerking. Günther adverteerde ook met farmaceutische instrumenten en verbandartikelen en was opticien. Het pand aan de Groenmarkt 28 ligt aan een straat waar rond 1900 de groentemarkt werd gehouden. Vandaar de naam. De achterzijde van het gebouw grenst aan de Voorstraathaven. Dit is een soort riviertje, ter plaatse 9 meter breed, dat in open verbinding staat met de Maas. Vanaf de Voorstraathaven werden vroeger met kleine boten de pakhuizen aan de Groenmarkt en Voorstraat bevoorrad. Het gebouw van Buurman Moulin aan de Groenmarkt 30 is een hoekhuis waarvan de zijgevel grenst aan de Visbrug. De Visbrug is een weg die over het riviertje (de Voorstraathaven) loopt.

Op 11 december 1878 krijgt Wilhelm toestemming voor het vervangen van de ijzeren smidse door een stenen smidse, *“tegen hetgeen geen enkel bezwaar bestaat daar het smederij lokaal reeds van een steenen vloer is voorzien (dit was voorheen de keuken) en de daarin aanwezige schoorsteen in goeden staat verkeert”*. Sinds 17 maart 1879 was het W.B.A. Günther toegestaan om tot 25 kg buskruit en vuurwerk op te slaan, onder de bepaling dat het *“worden geborgen bovenin den top van het dak aan de zijde den Voorstraathaven”*.

De wereld zag er in 1879 heel anders uit dan nu. Op 1 november 1883 werd voor het eerst gezuiverd drinkwater door ijzeren buizen naar de woningen in Dordrecht gepompt. Zo ongeveer uit die tijd stamt de, met *“W.B.A. Günther Dordrecht”* gesigioneerde, sabel uit de collectie van ons lid Wil Schaatsenberg. Het wapen heeft een lengte van 65 centimeter, de kling is 54 centimeter lang. De schede is van leer. Wil heeft onderzoek gedaan naar de herkomst van deze sabel. De kling is die van het Nederlandse Artillerie manschappen sabel model 1842. Wil heeft achterhaald dat de greep/gevest ook voorkomt op het Pruisische fuseliers sabel model 1787 en in Saksen als Artillerie Faschinenmesser (vrij vertaald: kreupelhoutmes) model 1849. Het was oorspronkelijk een sabel dat bedoeld was als zowel gereedschap als wapen. Dit model komt ook voor in andere Duitse staten, soms gemaakt van ijzer maar meestal van messing. Het is tevens het gevest van de eerste sabel van de in 1856 opgerichte Rijksveldwacht in Nederland. Kortom, dit model is in de 2de helft van de 19e eeuw een redelijk populair model in Duitsland en Nederland.

Afbeelding 2 Rug van de kling van de met W.B.A. Günther gesigioneerde Sabel. Foto en collectie Wil Schaatsenberg.

Afbeelding 3 De met W.B.A. Günther gesigeneerde Sabel. Foto en collectie Wil Schaatsenberg.

Wil heeft aanwijzingen gevonden dat dergelijke sabels gebruikt werden door de politie in Nederlands Indië maar het kan ook zijn dat de sabel is gedragen door een lid van het muziekkorps van de artillerie schutterij van de gemeente Dordrecht. De met Günther gesigeneerde sabel komt volgens Wil uit de collectie van ons voormalig lid Ger Hof. Ger omschreef het als Politie Sabel. Wie de gebruiker is geweest is niet meer met zekerheid te zeggen.

Afbeelding 4 Op nog geen 100 meter afstand van de winkel van Günther stond, eveneens aan de Groenmarkt, het Hoofdbureau van de Politie. Aan het schrijfbureau zit commissaris Ulrich, staand v.l.n.r.: de inspecteurs Frömer en Zwang, klerk Reinders, inspecteurs Keunig en Van Tricht. De foto is gemaakt in periode 1903 – 1907. Op de achtergrond hangen aan de muur, ter decoratie, in onbruik geraakte (?) sabels waarvan sommigen qua formaat en de vorm van het gevest lijken op de sabel van Wil Schaatsenberg. Bron: Regionaal Archief Dordrecht.

Interessant is natuurlijk de vraag of de kling daadwerkelijk gemaakt is door Günther. De werkplaats aan de Groenmarkt te Dordrecht was ten slotte voorzien van een smidse. Het zou dus misschien wel kunnen maar helaas heb ik daar geen bewijs voor kunnen vinden.

Op 1 februari 1893 werd er door de Burgemeester aan W.B.A. Günther vergunning afgegeven voor een gasmotor van 2 PK. Gasmotoren (uitgevonden door Étienne Lenoir in 1862 en in 1878 verbeterd door Nikolaus Otto) werden aangedreven met lichtgas. Voor kleine vermogens was de gasmotor een goed alternatief voor de stoommachine. De Dordtse gasfabriek, voor de productie van lichtgas, was al in 1852 in bedrijf genomen ten behoeve van verlichting door gaslampen. Dat de nieuwe gasmotor de slijpstenen in de werkplaats met veel kracht deed ronddraaien blijkt enkele maanden later uit een krantenartikel van 30 augustus 1893.

Afbeelding 5 Het Rotterdamse Nieuwsblad 30 augustus 1893

Kennelijk stond W.B.A. Günther bekend als een autoriteit op het gebied van vuurwapens want de Dordrechtse Courant van 10 februari 1900 vermeldde hoe hij tijdens een zitting van de Arrondissements-Rechtbank te Dordrecht werd gehoord als deskundige. *“De 28 jarige Marina Jacoba A. had op 12 november 1899 opzettelijk met een met scherp geladen revolver 2 schoten gelost op Johannes Schepens die daarbij aan zijn hand werd verwond”*. Bovendien werd zijn hoed geraakt. Het liep goed af omdat Johannes tijdens het schot bukte. *“Johannes leefde sinds juni 1899 met Marina, die eerder was verlaten door Cornelis M”*. Echter, *“Johannes hield in het koffiehuis van Grietje Bok”*. Doordat hij langer wegbleef dan gebruikelijk had Marina op 12 november Johannes en Grietje betrappt in zijn kantoor als commissionair van schepen. Marina Jacoba A. werd tot 1 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Afbeelding 6 Het politiekorps voor de ingang van het politiebureau aan de Groenmarkt vóór de verbouwing van het bureau in 1903. Het zo toch goed kunnen dat een aantal van deze mannen de winkel van W.B.A. Günther wel eens bezocht hebben. Bijvoorbeeld na de ontploffing in 1909. Zou een van hen misschien ook ooit de sabel van Gunther gedragen hebben? Bron: Regionaal Archief Dordrecht.

Afbeelding 7 Foto van de Visbrug. De paardentram rijdt zojuist de Groenmarkt in. Rechts van de brug is de witte achtergevel van het pand van Günther aan de Voorstraathaven te zien. Op de zijgevel is bovenaan een witte

muurschildering zichtbaar met de tekst "Wilh.B.A. Günther verbandartikelen". In de gevel zit rechts naast de 4 hoge ramen van de werkplaats een deur naar het balkon boven het water (Voorstraathaven). Op dat balkon (plankier) vond op 8 dec 1909 een explosie plaats waarbij een 20 tal ruiten sneuvelde. Volgens de overleveringen werd er ook regelmatig vanaf het balkon, of vanuit het raam, in het water, proef geschoten. De foto is genomen na 1902 (de Visbrug is toen verbreed) maar nog voor 1906. Het kleinere hoekpand met puntdak is namelijk in 1906 grondig verbouwd. (Bron: Regionaal Archief Dordrecht)

Afbeelding 8 en 9 Bestekmessen, gesigneerd met W. Günther Dordrecht. Foto's afkomstig van Internet.

Afbeelding 10 Advertentie uit de Dordrechtse Courant van 16 maart 1904. Günther adverteerde met de tekst "STOOMSLIJPERIJ" terwijl er in 1893 al vergunning was verleend voor de installatie van een 2 PK gasmotor. Was de term stoomslijperij destijds nog een algemene aanduiding voor een werkplaats met slijpmachines? Het wekt enigszins de suggestie dat het afgebeelde bestekmes, zoals het destijds bij Günther werd verkocht, daar ook geproduceerd werd. Toch is het maar de vraag of men dit inderdaad bedoelde. De in de advertentie vermelde "CHRISTOFLE" is namelijk de merknaam van een Franse fabrikant van bestek die is opgericht in 1830.

Op 17 december 1904 kreeg Günther vergunning "tot het oprichten van eene bewaarplaats van een vaatje buskruit inhoudende 25 Kg". Waar dat kruit, voortaan opgeslagen in een stenen kluis in de kelder, "in gesloten koperen, zinken of houten kisten, omgeven met haren of wollen kleden" in 1904 nog voor bestemd was valt niet precies uit het stuk op te maken. Over vuurwerk wordt niet meer geschreven. Wel wordt nog vermeld dat "in den kelder ... geen patroonhulzen, slaghoedjes, patronen tot vuurwapenen ... voorhanden mogen zijn". En "het buskruit wordt bewaard voor verkoop in het klein". Ging het om een handelsvoorraad herlaadkruit voor jachtpatronen?

In een plattegrond, die een onderdeel uitmaakt van de vergunningsaanvraag zijn in 1904 een smidse en een door een gasmotor aangedreven polijststeen, alsmede een slijptafel en een werkbank ingetekend. Op 20 februari 1909 krijgt Günther vergunning "tot uitbreiding van zijne instrumentmakerij en smederij door het plaatsen van een gasmotor van 5 PK ter vervanging van de bestaande gasmotor van 2 PK (vergunning 1 februari 1893) en het bijplaatsen van enige werktuigen". De uitbreiding van 1909 bestond uit een draaibank met freesmachine, een boormachine, nog een 2^e draaibank en nog een slijpmachine. Aan de vergunning werden een aantal voorwaarden gesteld. Zoals: "Tusschen des avonds 9 uur en des morgens 6 uur mocht er geen geraasmakende arbeid worden verricht".

Zomervacantie.

Als amusement voor jongens buiten,
bieden wij zoolang als onze voorraad strekt
eenige prima-fabrikaat

Flobert-buksen

aan.

1 buks met 5000 patronen /	15.-
1 buks met 10000 " "	20.-
1 buks met 20000 " "	30.-

Aanvragen in te zenden bij **GÜNTHER**
Wapenhandel, Dordrecht. (19308)

Afbeelding 11 Advertentie uit het algemeen Handelsblad van vrijdag 25 juli 1909. Blijkbaar was het in die tijd nog niet nodig het adres van de winkel op te geven.

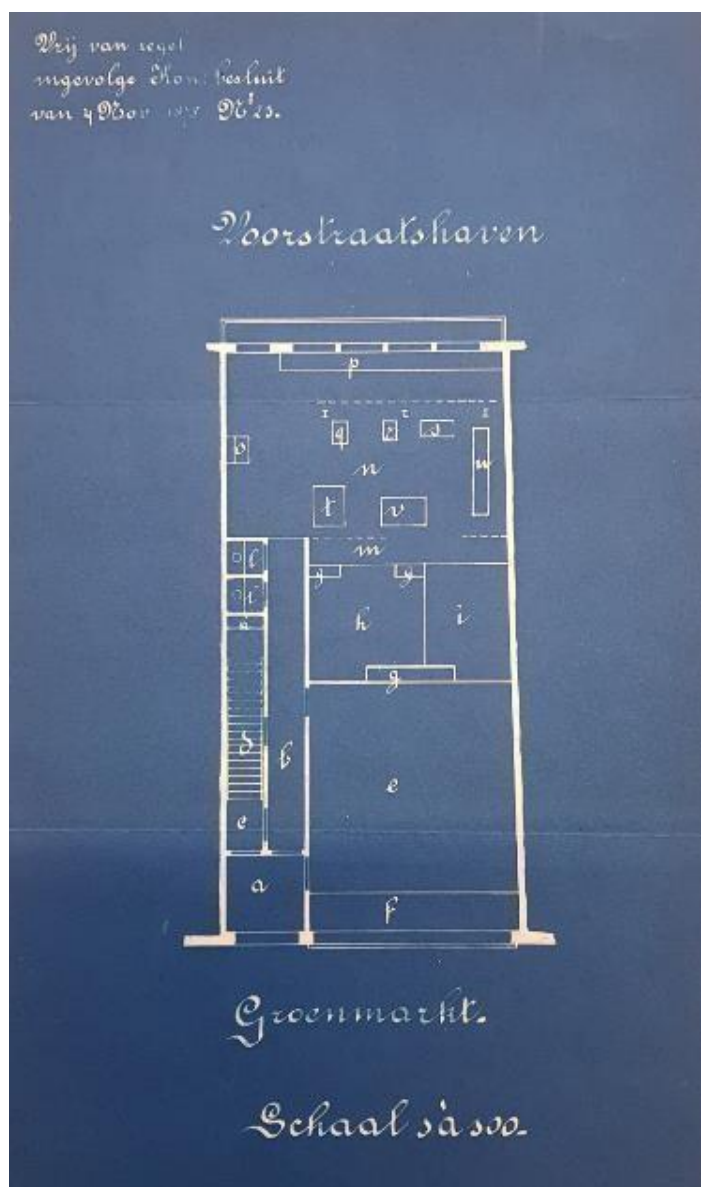
Ondanks alle vergunningen ontstonden er kennelijk soms toch wel gevaarlijke situaties. Zo berichtte het Godsdienstig Staatskundig Dagblad op 8 december 1909 over een ontploffing op het balkon aan de achtergevel. De zoon van Günther stak het lont aan van een noodsignaal middel met een 20-tal gesneuvelde ruiten en lichte verwondingen door glasscherven tot gevolg.

Zie de afbeelding met het originele krantenartikel. Ik heb het voorgelegd aan een lid van de Nederlandse Vereniging ter Bestudering van Munitie en Ballistiek die is gespecialiseerd in explosieven. Volgens Bernt B. gaat het niet om Dynamiet. Bij een staaf dynamiet was Günther Jr. zwaar gewond of dood geweest en was er geen plank maar een gat van 1 vierkante meter in het balkon geslagen en mogelijk was het balkon dan helemaal weg en de muur ontwricht. Het gele poeder waar de krant over schreef was waarschijnlijk een mengsel c.q. verbinding met pikrinezuur. Het werd toegepast als explosieve stof in granaten tot aan het einde van Eerste Wereldoorlog en ook in noodsignaal middelen voor schepen. Het was qua slagkracht vergelijkbaar met de stof in slaghoedjes. Dus desondanks best wel behoorlijk brisant.

Afbeelding 12 Godsdienstig Staatskundig Dagblad van 8 december 1909.

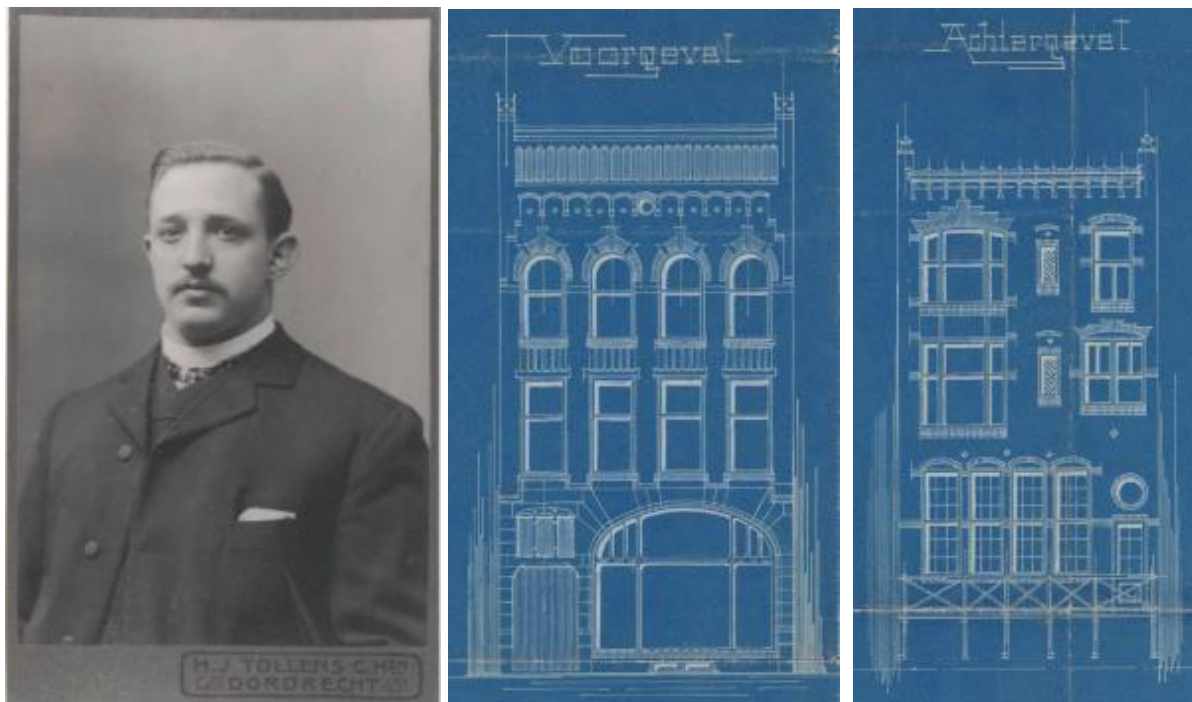
De kop van dit artikel in Wapenfeiten is "Instrumentmaker W.B.A. Günther". Dat is de juiste aanduiding, het was niet alleen een wapenhandel. Er werden wel altijd wapens verkocht. In de winkel lagen ook verbandartikelen en medische instrumenten te koop. Ook toen, meer dan 100 jaar geleden, was een belangrijke bron van inkomsten die als opticien. In oude advertenties en foto's van de etalage zijn verder een grote hoeveelheid messen, scharen, barometers en andere instrumenten te zien. In Wapenfeiten gaat het ons er uiteraard om wat er door de firma zoal op wapengebied aan activiteiten heeft plaatsvonden. De vergunning uit 1909 bevat een blauwdruk van het interieur van de winkel met de werkplaats aan de Groenmarkt 68 en geeft een goed beeld van hoe 110 jaar geleden de indeling is geweest.

	Omschrijving
a	Ingang
b	Gang
c	Portaal de bovenwoning
d	Trap
e	Winkel
f	Etalage kast
g	Kasten
h	Kantoor
i	Magazijn
k	Kast
l	Privaten
m	Bergplaats
n	Werkplaats
o	Smidse
p	Werkbank
q	Slijpmachine
r	Boormachine
s	Draaibank
t	Gasmotor van 5 PK
u	Slijpsteen
v	Draai en freesmachine

Afbeelding 13 (tabel) en Afbeelding 14 Blauwdruk met legenda behorende bij de vergunning van 20 februari 1909 voor uitbreiding met een slijpsteen plus een draai-, en freesmachine en het plaatsen van een 5 PK gasmotor. Letterlijke tekst van de vergunning: "In de bovengenoemde inrichting worden metalen instrumenten vervaardigd en gerepareerd. Alle werktuigen worden door den motor aangedreven". Bron: Gemeente Archief van Dordrecht (RAD 6 Inv.nr. 10.651)

Günther ging met zijn tijd mee. Op 28 juli 1910 vond de eerste geregelde levering van elektriciteit plaats aan ca. 250 ingezetenen van Dordrecht, waaronder Günther. Op 26 juli 1910 wordt W.B.A. Günther namelijk een vergunning verleend "voor het plaatsen van een electromotor van 9 PK en een van 1 PK ter vervanging van den bestaanden gasmotor van 5 PK" Bron: Gemeente Archief van Dordrecht, RAD 6 Inv.nr. 10.651. Uit de blauwdruk (gedateerd 23 juli 1910) van de vergunning van 1910 valt op te maken dat de draaibanken en freesmachine weer zijn verdwenen. De indeling komt overeen met wat er op de foto's, verderop in dit artikel, van het interieur is te zien. Er staan nu alleen nog een werkbank, polijstmachine, slijpmachine, boormachine, smidse, trapslijpmachine (voetbediening) en hand aangedreven slijpmachine opgesteld. Op de foto's van het interieur is, op 2,5 meter boven de vloer en gemonteerd op een speciaal frame, een grote elektromotor zichtbaar. Een kleinere elektromotor is gemonteerd onder de slijpsteen naast de man met het kalende hoofd (Günther Jr?).

Afbeelding 15 Wilhelm Bernard Günther Junior 1879 – 1959 op de foto is hij ca 25 jaar.

Afbeelding 16 Blauwdruk van de voorgevel aan de Groenmarkt 50

Afbeelding 17 Blauwdruk van de achtergevel aan de Voorstraathaven zien zoals dat is ontworpen door de architecten Waalst & Boest van Reijn. De ingrijpende verbouwing heeft vermoedelijk begin 1900 plaatsgevonden. (Bron Gemeente Archief Dordrecht 762 Inv. Nr. 3402)

W.B.A. Gunther (senior) is op 15 oktober 1911 te Dordrecht overleden en toen heeft zijn zoon, B.A. Gunther (junior), de zaak overgenomen. 17 jaar later, in een brief van 10 januari 1928 *“is gebleken dat Uwe instrumentmakery en smedery in het pand aan de Groenmarkt alhier door meer electromotoren met grooter totaal vermogen wordt gedreven dan U by vergunning van de Burgemeester en Wethouders dd. 1 September 1910, is toegestaan”*.

Al die berichten over vergunningen voor motoren en wijzigingen aan het machinepark zijn een belangrijke indicatie dat de werkplaats continue in vol bedrijf was. De herhaaldelijke aanschaf in nieuwe moderne motoren geven aan dat er met de werkplaats blijkbaar genoeg geld werd verdiend om deze investeringen te rechtvaardigen. Met het machinepark zoals dat staat omschreven op de blauwdruk van 1909 zou je, op de loop na, vuurwapens kunnen fabriceren. Ik heb er helaas geen hard bewijs voor kunnen vinden. Wel zijn er zonder enige twijfel reparatie-, en onderhoudswerkzaamheden aan wapens verricht. Dat bewijst bijvoorbeeld een advertentie (“geweermaker”, “Reparatie-Inrichting”) in De Bredasche Courant van 20 juli 1918. Ook is op de foto’s van het interieur links achterin de werkplaats een rek met 5 stuks Flobert geweren zichtbaar. Rechts staat er, zo te zien, een kolf van een jachtgeweer. Het voorwerp links lijkt op een onderdeel van een geweer.

Afbeelding 18 Advertentie uit De Bredasche Courant van 20 juli 1918. In die tijd kon je aan de Groenmarkt nog zonder vergunning een Automatisch Repeteer-Pistool kopen. Een Colt model 1911, een P08 of liever toch een wat handzamere FN model 10? Bij aanbetaling had Wilhelm Günther waarschijnlijk wel een exemplaar voor u willen bestellen en uiteraard inclusief de bijbehorende munitie.

Na de Eerste Wereldoorlog (11 november 1918) waren er grote hoeveelheden surplus wapens in omloop. Op 7 juni 1919 werd het bezit van vuurwapens in Nederland bij de wet verboden. Zelfs Flobertwapens of Jachtgeweren mochten alleen nog maar aan de houders van een jachtakte of bijzondere machtiging worden verkocht. Voor Günther zal het wel een behoorlijke verandering teweeggebracht hebben. In het handgeschreven "register van verleende machtigingen voorhanden hebben vuurwapenen – Gemeente Dordrecht" (GAD 2013 Inv.Nr. 511) staat dat Günther op 29 augustus 1919 een Algemene Machtiging voor "Vuurwapen voor den verkoop" is verstrekt.

Afbeelding 19 Geheel rechts vooraan: Etalage van W.B. Günther aan de Groenmarkt 68. Mijn vader heeft hier als schooljongen in de jaren 30 precies zo voor de etalage staan kijken als de jongen met het witte overhemd, voordat hij er zijn Diana luchtbuys kocht. De politieman loopt net voorbij nr 66 dat ook in eigendom van Günther was. Foto Regionaal Archief Dordrecht.

Op de foto's van het interieur van de werkplaats zijn omstreeks 1920, 10 stuks slijpstenen en 3 medewerkers te zien. De bus/flesvormige reservoirs hielden de stenen met water nat. Helaas is een belangrijk deel van de werkplaats niet zichtbaar. Wat voor werkzaamheden werden er toen verricht? Zouden er de bestekmessen, die in de etalage lagen, gefabriceerd zijn? Het is niet zeker maar de voorzieningen waren er. Ik heb het gevraagd aan 2 bevriende opticiens en zij zeggen unaniem dat op dit op soort slijpmachines ook de brillenglazen, die op de juiste sterkte als ronde lenzen van tussen de 50 en 55 millimeter worden ingekocht, op de maat van het montuur werden geslepen. Op de werkbanken staan apparaten om glas te snijden en er staan glas/optiek boormachines. De 2 grote slijpmachines op de voorgrond met inspan mogelijkheden waren waarschijnlijk wel alleen bedoeld voor staalwaren. Het is voor ons wat teleurstellend maar het zou best eens kunnen dat men in de werkplaats, vanaf de jaren 20, de meeste tijd bezig was met optiek en het slijpen van messen, ongeveer zoals de scharenslijp.

Afbeelding 20 Interieur van instrumentmakerij W.B. Günther aan de Groenmarkt uit de periode 1920 – 1924. Fotograaf: H.J. Tollens. Bron: Regionaal Archief Dordrecht.

Afbeelding 21 Interieur van instrumentmakerij fa. W.B. Günther aan de Groenmarkt in de periode 1920 – 1924, met links achterin een rek met een aantal Flobert geweren. Links schijnt het daglicht naar binnen door de 4 hoge ramen in de achtergevel aan de Voorstraathaven. In de rechterwand beschrijft de aanvraag van de Hinderwetvergunning van 23 november 1946 een glasruit (Gemeentelijk Archief Dordrecht 6 Inv.nr.10.561). Er lijkt op deze plaats inderdaad een donker glas en lood raam van het kantoor zichtbaar. Fotografie: H.J.Tollens. Bron: Regionaal Archief Dordrecht.

Toch is er veel overtuigend bewijs dat ook na 1918 de handel in wapens is voortgezet. Zo is er een Flobert pistool bewaard gebleven uit de collectie van ons overleden lid Henk Visser. De loop van het pistool is gesigineerd met W.B. Günther. Opmerkelijk is dat de letter "A", overeenkomstig de naam van zijn vader Anthon, is weggelaten. Wie het ter hand neemt merkt dat het een heel compact, bijna klein te noemen en goed gemaakt pistool is. Het is een door de Belgische fabrikant Ancion Marx in Luik geproduceerd schijfpistool met kieploopsysteem dat door Tranter in Engeland in 1865 is gepatenteerd onder patent no. 1989. De kast is voorzien van het stempel in driehoek met de letters L.A.M. zoals dat na 1897 bij de Action-Marx gebruikelijk was. Het heeft een kaliber van 6 mm Flobert. Op het pistool is het Luikse proefbankstempel ingeslagen (ovaal met de letterde "L E G *" met daarboven een kroon) dat voor het eerst werd gebruikt op 30 juni 1924. Het pistool is dus van na die tijd.

Afbeelding 22 Ancion Marx Flobert pistool

Afbeelding 23 Ancion Marx Flobert pistool

Afbeelding 24 Ancion Marx Flobert pistool

Afbeelding 25 Signatuur op de loop van het Ancion Marx Flobert pistool

De Rijksveldwachter revolvers in Nederland werden destijds ook wel bij Action Marx gefabriceerd. Was dat zuiver toevallig of zou Günther ook een rol gehad hebben in de levering van revolvers aan de Dordtse politie? Het zou misschien wel kunnen. Volgens de conservator van het Nationaal Veiligheidsinstituut waren er vóór 1940 zo'n 129 verschillende gemeentepolitiekorpsen. Die kochten doorgaans zelf hun bewapening in bij grote handelaren zoals Munts in Amsterdam, het Wapenmagazijn, voorheen S. de Jager in Den Haag, of bij lokale winkeliers binnen hun eigen gemeente. Het Nationaal Veiligheidsinstituut en het Nationaal Militair Museum hebben echter geen door Günther gesigneerde wapens in hun collectie.

Helaas is het archief van de Gemeentepolitie Dordrecht van voor 1940 verdwenen. Het enige wat uit die tijd nog is overgebleven is het *“register van verleende machtigingen voorhanden hebben vuurwapenen”*. Daaruit blijkt dat de Firma Joosten, Instrumentmaker Opticien, aan de Prinsenstraat 6 in 1919 ook een Algemene Machtiging voor de verkoop van vuurwapens was verstrekt. In het register staat echter: *“heeft zijn vuurwapenen op 10 maart 1934 overgedaan aan den heer W.B.A Günther wapenhandelaar te Dordrecht”*. Interessant is om te vermelden dat er op 2 maart 1927 ook nog een Algemene Machtiging is verstrekt aan de N.V. Nederlandse Patronen-, slaghoedjes en metaalwarenfabriek aan de Merwedehaven te Dordrecht. Dit was een dochteronderneming van de bekende munitiefabriek Hirtenberger in Oostenrijk.

Afbeelding 26 Etalage van de firma W.B. Günther aan de Groenmarkt 68 te Dordrecht in de periode 1920 – 1929. Het Regionaal Archief Dordrecht geeft bij de foto de volgende beschrijving: “Etalage van opticien, geneeskundig instrumentmaker en verkoper van meteorologische instrumenten W.B.A. Günther aan de Groenmarkt 50 hoek Visbrug”. Wat het Regionaal Archief hier niet vermeldt, maar het linkerdeel van de etalage wel laat zien, is dat Günther tevens vuurwapens verkocht. Dit was ook in de weide omgeving bekend.

In 1937 verhuist het kinderloze echtpaar Günther naar Den Haag waar ze tijdens de Tweede Wereldoorlog onderdak boden een Joodse onderduikers. In het Regionaal Archief Dordrecht bevindt zich een Hinderwetvergunning van 12 februari 1947 voor de opslag van 30.000 jacht, buks en/of slachtpatronen in het pand aan de Groenmarkt 50, aangevraagd door dhr. C.M. Ruisch. Het was door hem, als directeur en bewoner van de bovenetage, aangevraagd op 23 november 1946. W.B. Günther uit Den Haag was nog wel de eigenaar van het pand. Het bedrijf werd na de oorlog, onder de naam Günther voortgezet maar de bedrijfsvoering was dus niet meer in handen van de familie Günther.

Afbeelding 27 Advertentie uit de Bredasche Courant van 3 juni 1939

Afbeelding 28 Advertentie uit de Bredasche Courant van 27 oktober 1939.

Afbeelding 29 Foto van de Visbrug. Rechts van de brug is de witte achtergevel van het pand van Günther aan de Voorstraathaven te zien. De foto is genomen na 1906. Het hoekpand met puntdak (buurman Moulin in 1873) op de foto is toen namelijk verbouwd naar ontwerp van architect H.A.Reus, Later is het hoekpand in eigendom gekomen van Günther. Op de achtergevel is de reclame zichtbaar en op de achtergevel van het pand ernaast is boven de ramen van de werkplaats een ijzeren uithangbord te zien. De montagebeugels voor dit uithangbord zitten tot op de dag van vandaag nog steeds op de muur gemonteerd. Zo aan de vrachtauto en de militair op de fiets te zien is deze foto eind jaren dertig gemaakt. (Bron: Regionaal Archief Dordrecht)

Het leuke is dat de gebouwen aan de Groenmarkt, die destijds in eigendom waren van de familie Günther, nog steeds bestaan. Dit stuk binnenstad van Dordrecht is sinds 1906 nauwelijks veranderd. Zelfs de kleuren van de gevels kloppen nog. Het is daarom niet nodig om ter vergelijking een foto van nu in Wapenfeiten af te drukken. In de gebouwen (de huidige straatnummers zijn Groenmarkt 68 en 70, maar destijds hoorde 66 er ook bij) zit nu een restaurant. Ik ben er samen met mijn dochter naar binnen gegaan, en heb, onder het genot van een kop koffie, het huidige interieur bekeken. Ik had gehoopt ook binnen nog wat authentieke details te kunnen ontdekken, al waren het bijvoorbeeld maar de oude

toiletblokken, de trap of de kelder met de voormalige munitiekuis. Helaas, dat deel is afgeschermd en de toiletten bevinden zich nu waar ooit de smidse had gestaan. Waar in 1909 een draaibank (aangegeven met “s”) stond, zaten nu mensen aan tafel te eten. De muren van kantoor en opslag zijn weggebroken. Wel waren de ramen in tact met uitzicht op de Groenmarkt en de Voorstraathaven met het balkon. Bij de pinautomaat zei ik terloops dat hier ooit de winkel van Günther was geweest. *“Günther...? Ja, maar dat is al erg lang geleden... Begin jaren 70...”*. Dat klopt. Men wist het dus nog wel.